

Representasjon og mediebruk - om marginaler i media

MEVIT2336
Ragnhild Fjellro, 2010

Hvorfor kjønnsperspektiv på media?

- meningsproduksjon
- opinionsdannelse
- dagsordenmakt
- definisjonsmakt
- hegemoni
- premissleverandør

Feministiske bølger

- 1790: Rettigheter og stemmerett
- 1960: Det private blir politisk
- 1980: Postfeminisme og backlash
- 1990: Nyfeminisme

Medievaner

Unge internetbruk

- 7 av 10 gutter og 5 av 10 jenter har PC med nettilgang på rommet sitt
- gutter mellom 14-17 bruker PC-en mer enn tre timer daglig
- 30 prosent av guttene spiller TV/PC-spill daglig, mot 5 prosent av jentene
- Over halvparten chatter daglig
- Like under chat kommer nedlasting av musikk
- Én av fire bruker e-post

Kilde: NOVA (2007)

Medievaner

Lite forskjell i TV-titting

	NRK 1	NRK 2	NRK 3	TV2	TV TV3 Norge	Lokal TV	Svensk TV	An-tall TV	Video-bånd spiller	DVD-	Hard-disk-opp-taker	Lokal-radio	
Alle	98	87	55	93	88	66	61	53	1,9	65	84	24	90
Menn	97	87	54	92	87	65	60	49	1,9	68	85	24	89
Kvinner	99	87	55	94	89	66	62	56	1,9	62	82	23	91

Medievaner

Kvinner leser bøker og ukeblader
Menn leser tegneserier og spiller dataspill
(Mediebarometeret 2007)

	Bok	Tids-skrift	Uke-blad	Tegne-serieblad	PC
Alle	40	41	39	15	83
Menn	33	43	24	19	87
Kvinner	48	39	53	11	80

Medievaner

Relativt store forskjeller i Internett-bruken

	Lese nyheter	Fakta/bakgrunnsstoff	Se på annonser	Info om arrangementer osv.	Banktjenester/innkjøp osv.	Høre radio	Se film, TV, videoklipp	Spille spill	Annen underholdning	Nettsamfunn
Alle	60	49	34	25	51	8	28	16	16	25
Menn	68	54	41	27	55	11	37	20	19	22
Kvinner	51	43	27	23	48	6	19	11	13	27

Representasjon

Kjønn i media 1950-2000

- færre kvinner på TV
- familie, romantikk, hus og hjem
- 70-tallets kvinnekamp ignorert
- skjønnhetsnormer for kvinner
- konstruksjoner av både mannlighet og kvinnelighet

Representasjon

Mannsdominerte nyheter

- 70 % av nyhetene handler om menn
- Gir menn og kvinner ulike egenskaper
- Menn snakker om lederskap, arbeidsmarked og sport
- Kvinner snakker om skole, omsorg, kultur og sport

Representasjon

Dagsavisen 2000-2002

- færre kvinner på nyhetsplass
- flere menn som kilder
- flere kvinner fra eliten
- flere kvinner i kommentarstoffet
- kjønnede tema

Representasjon

Undersøkelse fra Oppland, 2009

	Oppland Arbeiderblad		Gudbrandsdalen Dagingen	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Hovedoppslag	89	57	73	31
Andre oppslag	400	293	442	231
Sum	489	350	515	262

	Oppland Arbeiderblad		Gudbrandsdalen Dagingen	
	Antall		Antall	
Bilder av menn	262		292	
Bilder av kvinner	202		151	
Skrevet om menn/ intervju med menn	227		223	
Skrevet om kvinner/ intervju med kvinner	148		111	

Likestillingssenteret

Representasjon

Undersøkelse fra Hedmark, 2009

	Glåmdalen		Hamar Arbeiderblad		Østtendingen	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Hovedoppslag	83	38	106	62	49	26
Andre oppslag	248	113	262	126	239	110
Sum	331	151	368	188	288	136

	Glåmdalen	Hamar Arbeiderblad	Østtendingen
Bilder av menn	331	325	180
Bilder av kvinner	183	180	83
Skrevet om menn	331	368	288
Skrevet om kvinner	151	185	136

Likestillingssenteret

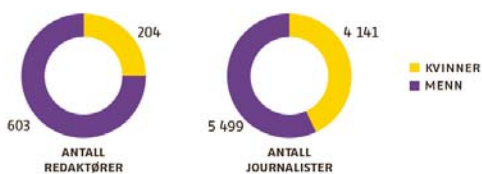
Representasjon

Utjevning i redaksjonene

Kjønnsfordeling i media

Antall

Kilde: Norsk Journalistlag, 2009, og Norsk Redaktørforening 2009

Representasjon

Feminisering av media

- «Big Brother-Lindas bryster sprakk»
- mannen som subjekt
- «hypermaskulint» ideal
- kvinner som underholdning og objekt

Representasjon

Talkshowet

Representasjon

Kritikk av Oprah

- medias konstruksjon av den personlige suksess
- sosiolog Patricia Hill Collins
- Suksess som gjør skade
- Privatisering av politikk; fokus vekk fra sosiale og økonomiske strukturer

Innvandrerkvinner i media

Fakhra Salimi, MIRA-senteret:

- pressen bekrefter stereotypier og opprettholder negative bilder
- rasistiske, patriarkalske og kjønnsdiskriminerende forestillinger
- Innvandr(er)kvinner) reduseres til objekter som må analyseres

Opprørsroller

- Passivt, anonymisert offer
- Offerheltinnen
- Opprøreren
- Felles for dem: alltid i kamp mot «den andre» verden
- Skal *reagere* på de «gode hjelperne» (vesten/oss) og «skurkene» (den muslimske, seksualiserte mannen)

Representasjon

Homofil i media

Eneste åpne homofil

– I mange år var du personifiseringen av homoseksualiteten?

– Jeg var den eneste åpne homofile i nesten ti år. Den neste var Gerd Brantenberg, forfatteren av blant annet «Egalias døtre». Hun kom ut av skapet i 1973. Jeg husker et fjernsynsprogram i februar samme året. Det var om to gutter som var kjæresten, hvorav den ene kom fra Andøya. Programmet viste blant annet da de to guttene var hjemme hos foreldrene på Andøya. De spiste bløtkake og hele pakken. Lokalavisen skrev etterpå at man nå måtte legge ned forskningsstasjonen, og at ingen turist ville sette sin fot på Andøya etter dette.

Homofile på TV

- 1950-tallet: de farlige homofile
- 1960/70: de latterlige homofile
- Sent 1970: [SOAP](#) - Billy Crystal
- 1980: HIV/AIDS
- The gay '90s - dramatisk endring
- Lesbisk bryllup i Friends
- Ellen kommer ut

Kilder: Rhonda Gibson
Kylo-Patrick Hart

Representasjon

Det medierte innhold

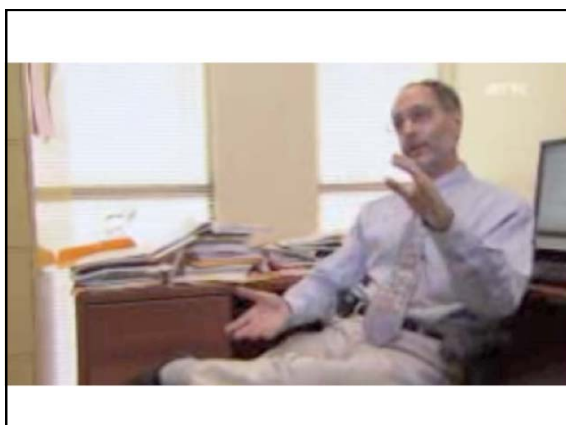
- Kan vi stole på riktigheten i representasjonen?
- Hvordan er representasjonen bestemt av kontekst og våre forventninger?
- Hvem har interesse av at virkeligheten konstrueres på nettopp denne måten?

Hvilke stereotypier reproduseres?

Den konstruerte verden

- Media tolker virkeligheten for oss
- Media viser bilder som ligner virkeligheten
- Men med sitt begrensede og redigerte utsnitt lyver også media

Mediert innhold

- Konstruert
- Nøye utvalgt
- Redigert
- Spisset mot bestemte kriterier (aktuelt, konflikt, person/kjendis, identifikasjon osv)

Poststrukturalisme

- Foucault, Lacan, Barthes, Derrida, Kristeva m.fl.
- enhver tilgang til verden går gjennom språket
- virkeligheten bekreftes og endres gjennom de språklige representasjoner vi gir den
- språk får betydning gjennom praksis framfor en objektivt gitt virkelighet

Queer theory - skeiv teori

- Queer teori er en samling strategier for fortolkning - empiristyrte
- 'Queer' har flere betydninger, men i hovedsak viser det en avvisning av konvensjonelle kjønns- og seksualitetskategorier

Judith Butler

- amerikansk sosiolog, filosof og kjønnsforsker - professor ved Berkeley
- *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity* (1990)

Heteronormativitet

- For at «hetero» skal oppleves som *normalt* er det avhengig av «homo»
- sosiale konstruksjoner
- queer teori fokuserer snarere på den heteroseksuelle norm, enn homo som avvik
- Heteronormen det forventende, hegemoniske i et dikotomiserende hierarki

Kjønn er sosialt

- poststrukturalistisk oppfatning av kjønn: kjønnsroller er konstituert - og konstitueres - av språket
- Sosialt kjønn impliserer kjønnstilhørighet
- kjønn er noe du *gjør*
- Vi *gjør* kvinne, og vi *gjør* mann – ikke motsatt
